

ROKODELSKA SHEMA (za rokodelsko panogo/rokodelski izdelek)

Rokodelska panoga se lahko nanaša na en izdelek (npr. apnarstvo, oglarstvo), manjše število sorodnih izdelkov (npr. skodlarstvo, opekarstvo) ali raznolike izdelke, tako po tehnologiji izdelave, obliki kot po uporabnosti (npr. izdelovanje keramike, pletarstvo, izdelava igrač).

Če je za vašo rokodelsko panogo značilnih več izdelkov, predstavite najmanj tri take, ki najbolj celovito odražajo tehnične, tehnološke ali likovne značilnosti rokodelske panoge.

Rokodelska panoga	ČEVLJARSTVO
	ROČNO IZDELAN ČEVELJ PO MERI Kandidat predloži reprezentativen izdelek (par čevljev) in izkaže obvladovanje rokodelskih veščin z izdelavo makete (prednji del čevlja).

PEDAGOŠKO ANDRAGOŠKO USPOSABLJANJE	Predlagano število ur pedagoško andragoškega usposabljanja
	16-35 ur
Psihologija <ul style="list-style-type: none">- Temeljni dejavniki za razvoj osebnosti (adolescenca, puberteta, tipične značilnosti mladostnika, biološke in socialne potrebe)- Učni stili- Motivacija Komunikacija	Teoretični del: 6 ur

<ul style="list-style-type: none"> - Potek komuniciranja (delež v komuniciranju, poslušanje, nebesedno komuniciranje, pogoji za uspešno komunikacijo, prvo srečanje, razgovor in dober vtis, poslovni bonton, komunikacija z udeležencem) <p>Ergodidaktika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ergonomija (najpomembnejši vplivi okolja na človeka v delovnem procesu, pridobivanje znanja v urejenem okolju, dejavniki, ki vplivajo na varno delo, pomen varovanja okolja, podjetniško vedenje v delovnem okolju) <p>Načrtovanje procesa praktičnega usposabljanja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Temeljni dejavniki praktičnega usposabljanja z delom - Mentor (bistveni poudarki odnosa mentorja do udeleženca, osnovne naloge mentorja, lastnosti dobrega mentorja, načrtovanje izvajanja rokodelske naloge) <p>Načela uspešnega usposabljanja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Postopno in sistematično osvajanje znanj, nazornost, aktivnost, povezanost teorije in prakse, individualizacija - Kako pridobivamo znanje in spretnosti 	
<p>Metode praktičnega usposabljanja z delom</p> <ul style="list-style-type: none"> - Temeljni dejavniki praktičnega usposabljanja z delom (strokovni in vsebinski del, pedagoški in metodični del, materialno tehnični del priprave) - Metode za izvedbo praktičnega usposabljanja (besedne metode, metoda demonstracije, metoda posnemanja, metoda štirih stopenj) <p>Vrednotenje pričakovanih izidov</p> <ul style="list-style-type: none"> - Preverjanje znanj in spretnosti 	<p>Delavnice: 6 ur</p>

VSEBINE PRAKTIČNEGA USPOSABLJANJA		Predlagano število ur praktičnega usposabljanja
<p>Materiali in njihove lastnosti (prednost imajo lokalna gradiva)</p>	<p>Naravni ali umetni naštetni materiali:</p> <p>1. Osnovni materiali:</p> <p>USNJE</p> <p>Vrste kož za izdelavo usnja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kože domačih živali: telečje, junčje, kravje, volovske, konjske, bikovske, bivolske, svinjske, kozje, ovčje itd. - kože poldivjih živali: goveje živine, ki se pase prosto - kože divjih živali: Jelenov, srn, srnjakov, košut, severnih jelenov, zveri - kože plazilcev: kač, dvoživk, krokodilov <p>Vrste usnja glede na strojenje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kromovo oz. mineralno 	<p><i>Čas priprave materiala:</i> <i>6 ur (posvet)</i></p>

- vegetabilno oz. rastlinsko strojenje

Vrste usnja glede na dodelavo:

- anilinska
- plastik dodelava
- semi-anilinska dodelava

Usnje za zgornje dele z gladkim licem:

- telečji boks
- junečji boks
- goveji boks
- svinjski boks
- ševro (kozje)
- ševret (ovčje)
- napa
- lak usnje
- kravina

Usnje za zgornje dele vlaknatim licem:

- nubuk
- velur
- hunting
- semiš
- cepljenec

Usnje za podplatne dele:

- goveje
- volovsko ali bivolje podplatno usnje

TEKSTIL

Tkanine:

- platno
- keper
- dvoslojni tekstil
- žamet
- pliš

Pletenine:

- votkovine
- snutkovine

Vlaknovine:

- volna
- drugi materiali za polstenje

GUMA

Naravne gume in mešanice naravnega kavčuka in sintetičnih materialov.

2. Pomožni materiali:

Cveki:

Leseni cveki za spajanje podplatnih materialov iz lesa bukve, gabra ali breze.

Dreta:

- lanena preja

Lepila in premazna sredstva:

- čevljarski pop
- čevljarska smola
- vosek
- barve
- lateksno lepilo
- hladno lepilo oz. lepilo iz naravnega kavčuka
- neoprensko lepilo
- poliuretansko lepilo

Ojačila:

- naravno usnje
- reciklirano usnje
- polsteni materiali
- les in kovina (za poveznike)

Sukanci, vezalke in trakovi:

- sukani in pleteni
- mešanica naravnih in umetnih vlaken

	<p>Kovinski deli in okovje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rinčice - pol-obročki - kljuke - žebli - krivci - platice - povezniki <p>Polnila:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pluta - usnje 	
<p>Orodja in naprave <i>(prednost imajo ročna orodja za tradicionalne tehnike izdelave)</i></p>	<p>Oprema:</p> <ul style="list-style-type: none"> - čevljarski stol - krojilna miza - stojalo za usnje - stalaža za kopita <p>Orodje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - čevljarsko kladivo - klešče (več vrst) - čevljarski nož (več vrst) - šivalni stroj in oprema (več vrst) - šilo (več vrst) 	<p><i>Priprava orodja je enako pomemben del, kot izdelava čevlja! Kandidat priskrbi lastno ročno orodje.</i></p> <p><i>Čas priprave orodja: 6 ur (posvet)</i></p>

	<ul style="list-style-type: none"> - abnemar – obrezovalnik (več vrst) - čevljarski meter - preša za okovje - preša za stiskanje podplatov - špice in porar - klinčar - luknjač (več vrst) - kneftra – natezovalka ali jermen - rašplja 	
<p>Tehnologija izdelave <i>(prednost imajo tradicionalne tehnike izdelave)</i></p>	<p>a.) Tradicionalne tehnike izdelave obutve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klinčana - Okvirno šivana - Gojzer šivana - Obrnjena <p>b.) Sodobnejše tehnike izdelave obutve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lepljena - Skozi šivana - Fleks - Brizgana - Štrobela 	<p><i>Čas priprave tehnologije izdelave:</i></p> <p><i>16 ur (posvet)</i></p>

	<p>*Kandidat si tehniko izdelave izbere sam (tradicionalno ali sodobno).</p> <p>Faze izdelave obutve po meri in ključne operacije:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Izmera in analiza stopal Obris, odtis, izmera na ključnih mestih. Poznavanje anatomije in deformacij stopal. 2. Izdelava oblikovne zamisli Poznavanje zgodovine in razvoja obutve, krojev, bordur, okrasja. Izbor materialov in oblike kopita. 3. Priprava kopit Poznavanje tehnologije, modelov, velikostnih sistemov kopit. Prilagoditev kopit na mero stopal. 4. Izdelava kroja Izdelava kopije kopita, kroja in šablon. 5. Izdelava zgornjega dela Krojenje (izbor ustrezne smeri in pozicije na usnju), tanjšanje, zagibanje in barvanje robov, izdelava bordur, vgradnja okovja, šivanje in sestava. 6. Izdelava spodnjih delov in ojačil Izdelava notranjika in priprava opetnika, stranic, kapice, poveznika, okvirja. Izdelava drete. 	<p><i>Čas izdelave izdelka (maketa):</i></p> <p><i>16 ur</i></p>
--	--	--

	<p>7. Sestava obutve Navlečenje, šivanje okvirja, klinčanje okvirja, lepljenje okvirja, vgradnja polnil, vtiskovanje robu podplata, šivanje podplata.</p> <p>8. Finiš Barvanje in voskanje robu podplata. Izdelava steljke, namestitvev vezalk. Nega in poliranje čevljev.</p>	
<p>Pomen izdelka za ohranjanje kulturne dediščine</p>	<p><i>Iz registra NKD: Tradicionalno čevljarstvo je izdelovanje čevljev, škornjev in drugih pretežno usnjenih obuval na rokodelski način. Obsega znanje unikatnega modeliranja in pretežno ročnega izdelovanja obuval po meri ali želji naročnika. Obuvala na tradicionalen način izdelujejo izšolani čevljarji in čevljarji, ki so se izdelovanja obutve naučili z neformalnim prenosom znanja s starejše na mlajšo generacijo. Njihovo delo temelji na poznavanju izdelovanja različnih vrst obuval (visoki in nizki škornji, visoki in nizki čevlji, sandali ...), različnih tehnologij izdelave obuval (šivana, klinčana, lepljena ...) in različnih kopit, znanju uporabe specialnega čevljarskega orodja in strojev ter poznavanju usnja (podplatno usnje, usnje za zgornje dele obuval) in drugih materialov, ki so potrebni pri tradicionalnem izdelovanju obuval (dretna, sukanci, tkanine, leseni klinčki, lepila, rinčki, cveki ...). Čevljarji obuvala izdelujejo v delavnicah, in sicer po naročilu stranke ali v manjših serijah. Pri izdelavi škornjev, čevljev in drugih obuval si pomagajo s specialnim čevljarskim orodjem in s stroji, s pomočjo katerih opravijo posamezne faze dela. Obuvala izdelujejo na starih kopitih, ki jih po potrebi z brušenjem ali dodajanjem materiala</i></p>	

	<p><i>prilagajajo nogi stranke in željam naročnika, ali na novih kopitih, izdelanih posebej za naročnika.</i></p> <p><i>V tradicionalni tehniki izdelave čevljev se danes izdelujejo čevlji po meri z visoko dodano in estetsko vrednostjo in replike obuval različnih časovnih obdobj in geografskih območij za namene historičnih in folklornih uprizoritev.</i></p>	
PREVERJANJE PRAKTIČNE USPOSOBLJENOSTI	Merila za preverjanje kakovosti izdelka/izdelkov	Izločilni kriteriji
Tehnološka dovršenost in kakovost izdelka/izdelkov	<p>Kandidat predloži reprezentativen izdelek (par čevljev) in izkaže obvladovanje rokodelskih veščin z izdelavo makete (prednji del čevlja), ter prikaže 8 faz s ključnimi operacijami.</p> <p>Izdelek (priložen par in maketa) je tehnično ustrezen če:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sta levi in desni čevelj simetrična (oblika pete in podplata, višina pete, višina petnega dela, dolžine kopic, pozicije opetnic, teža, itn.) - čevelj (pašček) zadaj stoji vertikalno - je navlečen tako, da nima gub (v čevlju ali na zunanosti) - ni poškodovan - ima vgrajene ojačitve (opetnik, stranice in kapica) - so šivi enakomerno odmaknjeni od robov in vzporednih šivov ter enakomernih dolžin 	<p>Izdelek (priložen par in maketa) je tehnično neustrezen če:</p> <ul style="list-style-type: none"> - levi in desni čevelj nista simetrična (oblika pete in podplata, višina pete, višina petnega dela, dolžine kopic, pozicije opetnic, teža, itn.) - čevelj (pašček) zadaj ne stoji vertikalno - je navlečen napačno (ima gube v

	<ul style="list-style-type: none"> - ima vgrajene kovinske dele tako, da ne motijo udobja pri nošnji - je napust robu podplata enakomerne širine (po obliki čevlja) - se peta v obremenjenem in neobremenjenem položaju poravna ravno s površino - je rob podplata gladek in zaščiten proti vodi <p>Izdelek je funkcionalno ustrezen če:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se oblika čevlja ujema z obliko stopala (kandidat priloži izmero stopal in kopita) - je izbran ustrezen kroj glede na predvideno funkcijo čevlja <p>Izdelek je estetsko ustrezen, če:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sta levi in desni čevelj vizualno simetrična (oblika pete in podplata, višina pete, višina petnega dela, dolžine kopic, pozicije opetnic, teža, itn.) - ni poškodovan - je izdelan natančno ter s pozornostjo do detajlov - so robovi ostro zaključeni, zarobljeni ali pobarvani - so vsi vidni šivi enakomernih dolžin, enakomerno odmaknjeni od robov in vzporednih šivov - čevlji nimajo vidnih gub - ni vidnih ostankov lepljenja 	<p>čevlju ali na zunanosti)</p> <ul style="list-style-type: none"> - je poškodovan - nima vgrajenih ojačitev (opetnik, stranice in kapica) - šivi so ne-enakomerno odmaknjeni od robov in vzporednih šivov ter ne-enakomernih dolžin - nima vgrajenih kovinskih delov (motijo udobje pri nošnji) - je napust robu podplata ne-enakomerne širine - se peta v obremenjenem in neobremenjenem položaju ne poravna ravno s površino - rob podplata ni gladek in ni zaščiten proti vodi
--	---	---

	<p>Čas izdelave izdelka (maketa): 16 ur</p>	<p>Izdelek je funkcionalno ne-ustrezen če:</p> <ul style="list-style-type: none">- se oblika čevlja ne ujema z obliko stopala- je izbran ne-ustrezen kroj glede na predvideno funkcijo čevlja <p>Izdelek je estetsko ne-ustrezen, če:</p> <ul style="list-style-type: none">- sta levi in desni čevelj vizualno nesimetrična (oblika pete in podplata, višina pete, višina petnega dela, dolžine kapic, pozicije opetnic, teža, itn.)- je poškodovan- je izdelan ne-natančno ter pozornost do detajlov ni vidna- so robovi površno zaključeni, zarobljeni
--	---	---

		<p>ali površno pobarvani</p> <ul style="list-style-type: none">- vsi šivi niso enakomernih dolžin in so ne-enakomerno odmaknjeni od robov in vzporednih šivov- čevlji imajo vidne gube- vidni so ostanki lepljenja
--	--	--

Soglašam:

Matjaž Han

Minister za gospodarstvo, turizem in šport

